

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na torčko

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštne prosto!

Izredno nizke cene!

ništva! Od vsega tega smo danes tako oddaljeni, kakor le kdaj poprej. In če bi tudi vse to imeli, zdi se, ne bi bilo še rešeno vprašanje našega položaja. Že zgodovina kaže, da smo v razvoju časa od rimljanskega imperija čez slovensko - hrvaške grofovine Karla Velikega, mimo dvestoletnih »slovenskih knezov«, celjskih grofov, ki so posedovali veliko hrvaške zemlje in bili v sorodu z bosenskim in srbskim vladarji, dalje preko Gubca, in Gregorja, Kacijanarja in Jurišića, ki so bili združeni v slavi in propasti, do Napoleona nove Ilirije in do sedanjih gospodarskih odnošajev, ko je ves avstrijski jug ena sama gospodarska celota, ki gravitira v Trst in Reko, spoznamo konsekvenco, da pride v dveh, treh generacijah čas, ko bodo padle tesne in protinaravne meje, s katerimi smo danes oslabljeni in vladani. Politična ideja, ki živi in tli skozi stoletja, ki ji je vrelc in imperativ naravni, gospodarski in kulturni položaj, bo naša svoje ideatorije in svojo konkretno obliko preko vseh dnevnih borb in preko vseh sil, ki jo danes še vežejo.

Znano je, da so leta 1712. sprejeli Hrvatje pragmatično sankcijo, v kateri priznavajo avstrijske vladarje za svoje kralje kot istočasne vladarje slovenskih kronovin. Dasi nas danes Hrvatje (največ zaradi številnega razmerja) radi podcenjujejo, je vendar resnica, da politično rastemo, ker smo le v kulturni državi in radi tega na slovenskem jugu umstveno prvi; že Hrvatje, ki jim je vodilo plemstvo politiko do zadnjih dni, zaostajajo glede izobrazbe ljudske mase daleč za nami, da niti ne govorim o Srbih, ki imajo celo po novejših statistikah v kraljevini neverjetno visoko število analfabetov. O kaki asimilaciji nas samih že iz tega razloga ne more biti govora; tudi v avtonomni celoti bomo ohranili svojo narodno individualiteto, pa če bo celota pretežno srbohrvaška. Ne le to, tudi z lastno razvitim jezikom bomo deležni skupne kulture, skupnih umstvenih proizvodov in bomo dosegli skupno kulturno enoto!

Za tak cilj je neobhodno potreben politični optimizem. Še ni dolgo temu, ko smo videli, da je vzplapolalo, ko smo čuli, da se je polastilo gibanje vsega jugoslovanskega. Nepriznani preobrat je razrušil ves lep sen; ekstazi, rojeni iz trenutka, je sledila reakcija, ki je vrgla skoro vse nazaj, izvzemši one redke, ki so vedeli že kdaj prej, kaj hočejo in katerim so zunanji dogodki dovedli samo novih gibalnih sil in nič več. Saj še ni črnilo suho, ko je pisala naša revija, naj se ne vdajamo iluzijam ter naj se odpovemo zmotam, ki so nam trenutno skalile in zamračile vid. Ne Madjari, ne Nemci, ne Poljaki, ne Čehi da ne bi mogli privoliti bodisi v federalizmu, bodisi samo v omejeno narodno avtonomijo Jugoslovancev podunavske monarhije! Res je, ne vekovi, ne nebo nam ne bodo dali prostosti, če prekrizamo v fatalizmu roke, v globokem spoštovanju tujih, bližnjih in daljnih interesov! Kaj nam more koristiti klic po pravici hlapca Jerneja, ki je dal svojo kri in svoj mozeg, da je zgradil ponosen dom, a moral iskati izžit in izpit svojega na široki cesti, ko istočasno zahtevamo siromašnega dnevnega plačila na roko, ko istočasno ponujamo svoje moči v novo nizko službo, v novo, še trše izkoriščanje! Kaj hočemo s klicem o pravici, ko se sami prodajamo! Čim večje ponujanje, tem nižje cene! To ni pot k prostosti! Ali nima Bosna s Hercegovino že danes sabora, za katerega kompetence ju lahko zavida češka kraljevina? Bosanski sabor eksistira vzlic deželni avtonomiji Češke! Sami, predvsem vodstva naših strankarsko sebičnih političnih individualitet, smo krivi, da smo in bomo ostali raztrgani v kronovine in kronovince, v zbor in zborčke, da nas režejo smešne, absurde meje in mejice. Naravni zakon naravnost zahteva, da se razvijajo politične individualitete v smeri avtonomnih oblik, skupin že zgolj s kulturnega stališča; zraven diferenciacije stoji torej tudi socializacija, (ne mislim na ožji smisel socializacije produkcijskih virov in sredstev), zato je naloga države in njenih vlad, da postanejo končno takim rezultatom pravične, ker so civilizatorni, pa če so prej reakcionarno in kratkovidno ovirale slična stremeljenja. Državna organizacija uprave pač tudi napreduje; poenostavljenije politične organizacije je torej celo v

interesu države. Toliko bolj v dobi, ki je rodila idejo ene same zveze evropskih držav! In kdo ve, če ne bi bil enoten avstrijski slovenski jug najtežja protitež fakiocnim silam madjarskega imperalizma? Neštetokrat se je v teku vekov že naslonil Habsburg na naš jug, in ni izključeno, da bi se ne hoteli akti zgodovine ponoviti. Kakšna ideja, katere interes bi nas mogel voditi takrat, če vemo, da se psihologija ljudstev ne da uravnati s svetlo obljubo?

Vendar pa ne smemo pozabiti, da ni kulturna enota edini cilj, h kateremu gre naša pot. Ta cilj bo dovedlo intenzivno delo potom knjige in časnika šele tekom dolgotrajnih dob do uresničenja vzlic pogostemu in morda tudi nekoliko utemeljenemu očitaniu, da so slovenska plemena politično manj zmožna. Toda naj je problem narodnostne avtonomije ali morda tudi lastne države še tako blesteč, končno je zgolj gospodarsko sredstvo. Jedro vsega političnega dejanja in nehanja, je pa edino le kruh, kakor se to enostavno sliši, edino le kritje življenjskih potreb. A te so nujne pred narodnostno samoupravo in bodo tudi za njo pri vseh onih, ki ne tvorijo »gorenjih desetih tisočev.« Kakor danes, tako se bodo čez stoletje dvigale najnižje, telesno najjačje in duševno najbolj zdrave plasti navzgor k solncu kulture in njenih pridobitev, zahtevajoč telesnega in duševnega deleža na vsem onem, kar so povečini ustvarile same, s svojim znojem in svojo krvjo.

Ta proces pa, ta antiteza izkoriščanju večine po manjšini, nasprotstvo, ki seza iz davnine v globoko prihodnost, ki se je pa poostriilo s postankom, z rojstvom novega gospodarskega sistema, kapitalizma, v začetku novega veka, zavemo danes lahko socializem. Kdor pozna, kdor čuti njegove vzvode, razume, kako nebitvena mu je toliko razupita mednarodnost.

(Dalje.)

Tolminkemu učiteljstvu!

V 9. številki »Učit. Tov.« nam je nekdo povedal nekaj popolnoma resničnih. Ne hudujem se na pisca onega članka, zakaj članek je bil na mestu, pisan o pravem času in gotovo z najboljšim namenom. Povsod se dramijo in gibljejo tovariši, le mi držimo roke križem. Ali nas ne bodo ganili zgledi Kraševcev in Tržčanov!? Tudi naše društvo je treba zbuditi iz mrtvila; treba je reorganizirati in revidirati njegovo delo; treba vzgojiti naraščaj!

Zgodovina našega društva zadnjih let je v resnici klavna. Katera imena naj zapišemo med njegove požrtvovalne voditelje? Zakaj je bil društveni odbor sedaj v Cerklnem, potem pri Sv. Luciji, nato v Kobaridu in slednjič na skrajni periferiji — v Bovecu? Kdor ni bil v zadnjih letih na občnih zborih, si pač ne bo mogel prav odgovoriti na stavljen vprašanje. Ali naj iščemo vzroka temu v premajhni stanovski zavednosti ali v nevednosti, koliknega pomena je za vsak stan dobra organizacija ali v premajhni zavesti skupnosti ali celo v komodnosti ali kje?! Dobro je le, da se ni med našim spanjem priklatil sovražnik in zasejal ljulike med naše vrste.

Sedaj je zopet prišel sedež društva iz periferije okraja v središče, in nov odbor ima menda dobro voljo zbuditi društvo k delu, ker sklicuje na 25. dan t. m. izreden občni zbor. S tem zborovanjem naj se začne novo življenje v našem društvu! To novo življenje, življenje dela, pa mora prinesiti v društvo zlasti mladina! Stari in mladi pa moramo poskrbeti, da bo tudi pri nas beseda organizacija meso postala. Pogrešati ne smemo v naših vrstah tudi tovariše kot delavnih in zavednih članic. Kdor plača samo članarino, še ni naredil svoje dolžnosti. Na noge, še je čas! Vzdravimo se! Pokažimo, da nočemo zaostajati za tovariši drugod, temveč hočemo, vsaj vzporedno z njimi korakati! Tudi pri nas naj se oglasi mladina takoj na prihodnjem zborovanju, pove svoje želje, obenem pa tudi takoj pokaže resno voljo, da hoče delati. Pomenimo se na prihodnjem zborovanju, zakaj naše društvo ne deluje, kakor bi moralo! Dogovorimo se, kako bomo odstranili vzroke! Naredimo načrt za nadaljnje delo!

Tovariši in tovarišice, udeležimo se zborovanja v obilnem številu! Ako še ni kdo član, naj pride in pristopi!

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem zboruje o Veliki noči v Mariboru v Narodnem domu. Na Velikonočni ponedeljek ob pol 10. uri popoldne je odborova seja, popoldne isti dan ob 3. uri je delegacijsko zborovanje, drugi dan, torek, 14. aprila, predpoludne ob pol 10. uri pa občni zbor, pri katerem predava g. ravnatelj Schreiner in tovariš Požegar. Delegacijskega zborovanja se udeležijo le delegati, a na glavnem zborovanju pa je naj zastopana vsaka šola. Čas je primeren, torej ne iščite praznih izgovorov, temveč vsi v Maribor! — Okr. društva, ne pozabite naznaniti odborov. števil. članov, delegatov ter poslati predlogov do 1. aprila. Vodstvo.

Savinjsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, 2. aprila ob pol 3. uri na Gornjskem po dnevnem redu, ki je bil priobčen v predzadnji številki »Tovariša«. Ob 1. uri pevska vaja!

Učiteljsko društvo za celjski okraj je zborovalo 6. sušca ob malodane polnoštevilni udeležbi. Kot goste smo pozdravili tt. gno. Levstikovo, Lavričovo, tt. Brgleza in Wudlerja. Sicer vedno navzoči podpredsednik t. Petriček je bil tokrat zaradi bolezni zadržan. — Iz mnogovrstnega dnevnega reda posnamem sledeče: Za obrambni sklad se je nabralo 200 K, polovica pripade društvu. — Delegatom za Zvezino zborovanje se izvolijo: t. gna. Lilekova, tt. Sivka in Voglar; namestnikom t. gna. Schreinerjeva. — Dolga debata se je razvila o sanaciji Zavezinskih listov in o poslovnem redu Zaveze. — Živahno pohvalo je žel t. predsednik za svoje predavanje o naši vzgojni nalogi, kar je razrešil v smislu, da bodi šola prva naloga vzgojno delovanje. Zavedajmo se, da nas k temu kliče naša stanovska in narodna dolžnost. — Regulacija bo morda zbudila komu željo, obelodaniti svoje želje in nasvete v listih. Naj opusti to! Svoje misli pa naj sporoči organizaciji. — Nadaljni razgovor se je razvil o šol. kroniki, o društveni knjižnici in o tajništvu krajevnega šolskega sveta. Prihodnje zborovanje je prvo nedeljo v majniku.

Književnost in umetnost.

Odborova seja »Matice Slovenske« dne 6. marca 1914. — Predsednik se je spominjal viteza Klodiča Sabladolskega, enega izmed redkih beneških Slovencev, ki so aktivno posegli v razvoj slovenskega naroda, ter poročal, da je bila Matica zastopana na Njegoševem slavlju v Zagrebu. Prof. Funtek Anton je pristopil kot ustanovnik. »Zemljevida« druga korektura je definitivno urejena. Šolska Matica je prevzela še preostalo zalogo Rossmässlerjevih »Štirih letnih časov«. S krakovsko akademijo in s »Towarzystvom Slavian-skim« v Krakovu stopimo v zameno publikacij. — Pri poročilu iz Gospodarskega odseka se je razvila debata o povišanju članarine. — V zmislu pravil imajo na skupščini dne 15. marca volilno pravico le tisti, ki so plačali članarino za 1913 ali za 1914.

Jurčičeva sedemdesetletnica. Dne 3. t. m. je minulo 70 let, odkar se je v Muljavi poročil Josip Jurčič. Ni pisatelja med Slovenci, ki bi bil tako znan med narodom kot Josip Jurčič. Njegovi romani »Jurij Kozjak«, »Deseti brat«, »Rokovnjači« so znani pač vsakemu Slovincu. Njegovo delo za naobrazbo naroda je ogromno, njegove zasluge za razvoj slovenske književnosti in časnikarstva so velike. In vendar bi skoraj pozabili na jubilej moža, ki je od prve mladosti pa do zgodnje smrti posvetil vse svoje sile narodu. Letos ob-

hajamo obenem petdesetletnico, odkar je izdal Jurčič svojo prvo balado »Junakov grob« v »Slovenskem Glasniku«. Pridružujemo se mnenju g. Harambaše v »Slov. Narodu«, da počastimo najlepše spomin Jurčiča, če izide za jubilej nadaljevanje Jurčičevih zbranih spisov in pa ilustrirana izdaja »Jurija Kozjaka«. Narod sam pa počasti moža najlepše, če ne pozabi njegovih zlatih besedi v »Tugomeru« in drugih njegovih delih.

Stoletnica pesnika Ševčenka. Dne 9. t. m. je preteklo sto let, kar se je rodil rusinski pesnik Taras Ševčenko. Eno najbolj znanih njegovih del je »Kobzar«, ki je izšlo tudi v slovenskem jeziku.

Srednješolski vestnik.

† Roditeljski večer, ki ga je priredila goriška podružnica »Društva slov. prof.« dne 7. t. m. v Gorici, je uspel kot prvi izkus, spravi dom in šolo v ožji stik, jako povoljno. Taki roditeljski večeri, ki imajo namen staršem in vzgojivcem dati navodila pri vzgoji otrok, se bodo še večkrat vršili v Gorici.

† Učiteljski v Avstriji, moških in ženskih, je: 57 moških s 7855 gojenci in 20 ženskih s 3593 gojenkami; gojencev in gojenk na učiteljskih je torej skupaj 11.448.

† Nemška gimnazija v Gorici ima sedaj svojega ravnatelja. Profesor Hemetsbergerja z Dunaja, ki je svoj čas služboval v Gorici, je imenovan za ravnatelja. Hemetsberger je zagrozen nemški liberal. Italijanska gimnazija ima sedaj tudi ravnatelja. Imenovan je profesor Caldini, sedaj ravnatelj na moškem italijanskem učiteljsku v Gradiški. Ta je pa italijanski klerikalec. Torej za nemško srednjo šolo liberalca, za laško klerikalca! Vsakemu nekaj!

Politiški pregled.

* Cesar na Ogrskem. Kakor poročajo listi, namerava cesar odpotovati takoj po velikonočnih praznikih z Dunaja v Budapešto, kjer osebno otvori delegacije. Odhod bo bržkone 23. aprila. Cesar bo stanoval deloma v dvoru v Budimpešti, deloma na gradu Gödöllő. Vsega skupaj ostane cesar topot na Ogrskem štiri tedne.

* Srbsko bolgarska zveza. Petrograjski bolgarski poslanik Ratko Dimitrijevič je izjavil, da je zopetna obnovitev srbsko-bolgarskega prijateljstva nujno potrebna. Veseli ga, da je Pašić istega mnenja, kakor mu je sam dejal v Petrogradu. Obe državi pa rabita varstva Rusije, ki ji morata tako Srbija kakor Bolgarija biti enako dragi. Srbija pa ima dolžnost, da prva Bolgariji ponudi roko.

* Volitev v Bolgariji. Po dosedanjih poročilih je dobila vlada pri volitvah od 245 mandatov 128 mandatov, 117 jih pa pripada opoziciji. Vladna večina je torej, kakor se vidi, neznatna.

* Dijaško gibanje. Slušatelji živno-zdravnih visoke šole na Dunaju so 12. t. m. sklenili zahtevati, da takoj sistirajo, oz. ustavijo tečaje za kovaške mojstre, uveljavljenje akademskih tal, rektorjev odstop in da se zgradi novo poslopje te visoke šole. Slušatelji so sklenili, da prično stavkati. — Jugoslovanski vseučiliščniki so priredili 12. t. m. demonstracijski izpredov z vseučilišča pred parlament, kjer so odposlali deputacijo poslancem, da naj nastopijo proti laški fakulteti in za jugoslovansko vseučilišče. — V Črnovicah so 11. t. m. demonstrirali ukrajinski visokošolci pred ruskim konzulatom zaradi prepovedi Ševčenkovega slavlja v Rusiji.

Glavni dobitek

je pripravila svojim p. n. odjemalcem ta teden

tkalnica M. Jirsové, Novy Hradek n. M. (Češko).

Kdor naroči katerokoli doli navedeno vrsto blaga, ima pravico na dobitek, in sicer: prvi naročnik dobi brezplačno 1 tucat krasnih platnenih žepnih robcev. Vsakteremu nadaljnjemu petemu naročilu pridenem brezplačno lepega listra za krilo. Vsaki stoti naročnik prejme krasno volneno blago za obleko.

Nikjer drugje ni dobiti tega!

Kos 23 m 1 ^a kanafasa, 80 cm šir., rdeče ali modro črtanega	K 11—
Kos 16 m 1 ^a kanafasa, 116—118 cm šir., rdeče ali modro	K 12-50
Kos 18 m 1 ^a cefira za 6 srajc	K 10—
Kos 23 m fine tkanine Ela, 8 cm šir.	K 11-50
Kos 20 m močnega platna za srajce, 82 cm šir.	K 12-80
Kos 11 1/2 m Makove tkanine, 82 cm šir., prekrasna tkanina	K 10-25
Kos 12 m platna za rjuhe, 140 cm šir.	K 12—
Kos 6 1/2 m platna za rjuhe, 150 cm šir., najlepšega	K 9-75
Kos 30 m vstankov cefirja, platna, modrotisk. blaga, flan., po 2—10 dolg	K 15—

Vse stalnobarvasto, izvrstne kakovosti. Pošilja se po poštnem povzetju, a pri naročilu dveh zavojev poštne prosto. Oni, ki prejmejo dobitek, bodo takoj objavljeni.